

PROFESSIONELLAS ERFARENHETER, KUNSKAP OCH UPPFATTNINGAR OM KOLLEKTIV DELAKTIGHET - INOM OCH MELLAN BARNAVÅRDENS VERKSAMHETER

Angelika Thelin

Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

Introduktion Preliminära empiriska resultat och slutsatser presenteras från en pågående studie om professionellas erfarenheter, kunskap och uppfattningar om barns och vårdnadshavares kollektiva delaktighet inom barnvårdens verksamheter. Kollektiv delaktighet handlar om att vara med och påverka exempelvis hur miljöer och tjänster inom välfärdssektorn ska se ut. Mänskliga rättigheter ger barn och vårdnadshavare rätt att vara med och tycka till om sådant, men det är inte klart hur långt den rätten sträcker sig eller hur den ska förverkligas. Vi har därför undersökt professionellas erfarenheter, kunskap och uppfattningar om kollektiv delaktighet inom ramen för utvecklingsarbeten gällande tidiga och samordnade insatser för barn och unga, för att bidra till fortsatta dialoger om hur arbetet med kollektiv delaktighet kan integreras i förhållningssätt inom verksamheterna som stödjer utvecklingsarbetenas ambitioner över tid.

Metod Genom en workshop, utarbetande och test av en enkät, intervjuer och fokusgruppsintervjuer som har byggts på varandra har data samlats in från praktiker, strateger, ledare och chefer inom skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Vidare har studiens frågeställning även studerats genom en djupanalys av uppstarten av ett specifikt utvecklingsarbete baserat på ytterligare individuella intervjuer, deltagande observationer på möten och dokumentanalyser.

Resultat Professionella definierar sammantaget kollektiv delaktighet som en interaktiv process, vilken inte bara handlar om aktiviteter som att stödja röst, lyssna, processa synpunkter och koppla tillbaka utan också om att lägga grund för en känsla av KASAM bland barn och vårdnadshavare. Genom att främja barns och vårdnadshavares kollektiva delaktighet uppfattas verksamheter kunna fatta bättre beslut och skapa en mer inkluderande och demokratisk miljö för barn och deras vårdnadshavare. Studien belyser hur denna delaktighet implementeras både formellt och informellt, direkt och indirekt.

Enligt respondenterna har kollektiv delaktighet haft en positiv inverkan på flera områden, inklusive utformning av väntrum och behandlingsrum, schema och undervisning, övergångar mellan olika skolstadier, konflikthantering samt kommunikation med vårdnadshavare. Kollektiv delaktighet genom elevråd och ungdomsfullmäktige uppges fungera bäst för barn, medan samtal och observationer i ordinarie verksamhet ses som mest effektiva för vårdnadshavare och yngre barn. Dock arbetar verksamheterna mindre

med vårdnadshavares kollektiva delaktighet, vilket de professionella förklarar med hög belastning, individfokus och låg system- och språkkunskap bland vårdnadshavare.

Diskussion Under presentationen diskuteras risk för kooptering om strävanden mot KASAM utifrån de professionellas perspektiv tar överhand inom arbetet med kollektiv delaktighet. En allt för hög grad av fokusering på individuell delaktighet och professionellas arbete utifrån barnens bästa problematiseras, då målsättningen enligt barns mänskliga rättigheter är ett mer holistiskt arbete än så. Vidare diskuteras också professionellas syn på vårdnadshavare och deras tendens att föredra för dem välkända och trygga arbetsmetoder.

Slutsats För att förbättra arbetet med kollektiv delaktighet krävs ett tydligt mandat och stöd uppifrån i organisationerna, som professionella påtalar saknas idag. Det förefaller vidare viktigt att det finns ”motorer” på plats för att stödja ett transparent och samordnat arbete med kollektiv delaktighet över gränser inom och mellan organisationer, samt ett lärande av både framgångar och misslyckanden. Ledningens stöd är framför allt avgörande för att hantera utmaningar och kritik som är rimligt att anta kommer med varje försök till att jobba med barns och vårdnadshavares kollektiva delaktighet.

Nyckelord: barns delaktighet, implementering